

ПРЯКО И НЕПРЯКО ПРЕДАВАНЕ НА ЧУЖДА РЕЧ.

ЦИТИРАНЕ

I. Чужда реч в художествения текст се изразява чрез:

1. пряка реч – дословно предадена от автора реч на герой
2. непряка (косвена) реч – реч на герой, предадена от автора по смисъл
3. полупряка реч – вътрешната реч на герой (*Шибил (...) отвисоко измери с очи момата. Какво бяло лице!*)

II. Чужда реч в научен текст се предава чрез цитиране – цитатът е текст (дума, словосъчетание, едно или повече изречения), който е включен без изменение в друг текст.

III. Текст с цитат се оформя по следния начин:

A. ПОСТАВЯНЕ НА КАВИЧКИ

1. Цитатът се огражда в кавички.

Екзюпери пише: „Най-същественото е невидимо за очите”.

2. Когато цитат или друг ограден с кавички текст е включен в края на друг цитат и между тях няма препинателен знак, кавичките не се удвояват.

По-нататък авторът съветва: „По-добре да не си припомним филма „Да продадеш игрите”.

B. МАЛКИ И ГЛАВНИ БУКВИ ПРИ ЦИТИРАНЕ

3. Цитатът започва с главна буква, ако представлява едно изречение или начало на изречение.

Специалистът е категоричен: „Тази монета е уникален фалшификат”.

4. Цитатът започва с малка буква, ако е пропуснато началото на цитираното изречение или той представлява отделна дума (израз), включена в авторовото изречение. **Точката се слага след кавичките.**

Хр. Гандев отбелязва, че образователната система през Възраждането „сама по себе си подхранва националното културно съзнание”.

В. ПРЕПИНАТЕЛНИ ЗНАЦИ В КРАЯ НА ЦИТАТА

5. В края на цитираното изречение се запазва препинателният знак, ако следва пояснителен израз, отделен със запетая или тире, или продължава авторовото изречение.

„Да живее България!” – възкликва в своята реч Странджата.

6. Когато цитираното изречение е в края на авторовото изречение и завършват с различни препинателни знаци, се пишат и двата съответно преди и след кавичките.

Вазов завършва повестта с думите: „Бедни, бедни Македонски! Защо не умря при Гредетин?...”.

Г. ДВОЕТОЧИЕ

7. След авторовия текст се пише двоеточие, ако този текст съдържа израз, който въвежда цитата.

Марк Твен пише: „Истината е най-скъпото нещо, което притежаваме. Нека я пестим!”.

8. След авторовия текст не се пише двоеточие, ако текстът е вмъкнат в авторовото изречение

Със своята пламенна възхвала на подвига на опълченците Вазов „на клеветата строшава зъбът”.

Д. ОТДЕЛЯНЕ НА ЦИТАТ ОТ ПОЯСНИТЕЛЕН ИЗРАЗ

9. Ако пояснителният израз е вмъкнат между частите на цитат, изразът се отделя с тирета или запетаи.

„Времето е в нас и ние сме във времето – пише Левски до П. Хитов – то нас обръща и ние него обръщаме.”

„Дойдох напълно безпристрастен и с намерение да бъда справедлив – пише Макгахан. – Боя се, че престанах да бъда безпристрастен и положително вече не съм хладнокръвен.”

Е. ЦИТИРАНЕ НА ЛИРИЧЕСКИ ТЕКСТ

10. Ако е оформен в отделен абзац, цитатът не се огражда с кавички.

Силно е възмущението на лирическият говорител в стиховете:

И не за песен геният ти слеп -

за груб брътвеж те само бил орисал!

11. Ако стиховете са разположени на един ред с авторовия текст, цитатът се огражда с кавички, а стиховете се отделят един от друг с наклонена черта.

Силно е възмущението на лирическият говорител в стиховете: „И не за песен геният ти слеп -/за груб брътвеж те само бил орисал!”.

12. Ако цитатът е част от повече стихове и се вмъква в авторовия текст, трябва граматически да се съгласува с коментара, като пропуснатите части от стиховете се заместват с многоточие.

За лирическият герой е неприемливо да гледа „турчин, че бесней над бащино (...) огнище...” – да гледа е извадено от цитата, защото е променено лицето; пропуснато е местоимението ми, което не се съгласува с 3.л. на израза преди цитата.